

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2025. gada 3. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Darba ņēmēju brīva pārvietošanās – LESD 45. pants – Advokāti – Advokātu palīgu apmācība – Teritoriāls ierobežojums – Valsts tiesiskais regulējums, kurā prasīts, lai daļa no advokāta palīga apmācības laikposma notiktu pie advokāta valsts teritorijā

Lietā C-807/23

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija) iesniegusi ar 2023. gada 16. oktobra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2023. gada 29. decembrī, tiesvedībā

Katharina Plavec

pret

Rechtsanwaltskammer Wien,

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*], tiesneši S. Rodins [*S. Rodin*] (referents), N. Pisarra [*N. Piçarra*], O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*] un N. Fengers [*N. Fenger*],

ģenerālvokāts: P. Pikamēe [*P. Pikamäe*],

sekretārs: D. Diteris [*D. Dittert*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2024. gada 27. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- *K. Plavec* vārdā – *S. Schwab* un *J. P. Willheim*, *Rechtsanwälte*,
- *Rechtsanwaltskammer Wien* vārdā – *R. Gerlach*, *Rechtsanwalt*, un *T. Simek*,
- Austrijas valdības vārdā – *A. Posch*, *A. Bell*, *G. Eberhard* un *P. Thalmann*, pārstāvji,
- Horvātijas valdības vārdā – *G. Vidović Mesarek*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – vācu.

- Zviedrijas valdības vārdā – *H. Eklinder*, pārstāve,
- Eiropas Komisijas vārdā – *B.-R. Killmann* un *J. Szczodrowski*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklausišanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par LESD 45. panta interpretāciju.
- 2 Šis lūgums iesniegts tiesvedībā starp *Katharina Plavec* un *Rechtsanwaltskammer Wien* (Vīnes Advokātu kolēģija, Austrija; turpmāk tekstā – “*RAK*”) par *K. Plavec* lūguma atbilstoši 1868. gada 15. jūlija *Rechtsanwaltsordnung* (Noteikumi par advokāta profesiju; *RGBl.* Nr. 96/1868), 2023. gada 20. aprīļa redakcijā (*BGBI.* I 39/2023) (turpmāk tekstā – “*RAO*”), 15. panta 3. punktam, pirmkārt, reģistrēt viņu advokātu palīgu reģistrā un, otrkārt, izsniegt leģitimācijas dokumentu, kas apliecina viņas ierobežotās pārstāvības pilnvaras tiesā, noraidījumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 LESD 45. pantā noteikts:

“1. [Eiropas] Savienībā nodrošina darba ņēmēju pārvietošanās brīvību.

2. Pārvietošanās brīvība nozīmē to, ka likvidē jebkādu dalībvalstu darba ņēmēju diskrimināciju pilsonības dēļ attiecībā uz nodarbinātību, darba samaksu un citiem darba un nodarbinātības nosacījumiem.

[..]”
- 4 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 98/5/EK (1998. gada 16. februāris) par pasākumiem, lai atvieglotu advokāta profesijas pastāvīgu praktizēšanu dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta kvalifikācija (OV 1998, L 77, 36. lpp.), 1. apsvērumā noteikts:

“tā kā saskaņā ar [LESD 26. pantu] iekšējam tirgum jāaptver telpa bez iekšējām robežām; tā kā saskaņā ar LESD 4. panta 2. punkta a) apakšpunktu] šķēršļu atcelšana personu un pakalpojumu aprites brīvībai ir viens no [Savienības] mērķiem; tā kā dalībvalstu pilsoņiem tas cita starpā nozīmē iespēju praktizēt profesiju, pašnodarbinātas personas vai darbinieka statusā, dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā viņi ieguvuši savu profesionālo kvalifikāciju”.
- 5 Šīs direktīvas 1. panta 1. punktā paredzēts:

“Šīs direktīvas nolūks ir atvieglot pastāvīgu advokāta profesijas praktizēšanu pašnodarbinātas personas vai darbinieka statusā dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā iegūta profesionālā kvalifikācija.”

6 Minētās direktīvas 10. panta 1. punktā noteikts:

“Ar savas mītnes valsts profesionālo nosaukumu praktizējošs advokāts, kas uzņēmējā dalībvalstī ir efektīvi un regulāri vismaz trīs gadus veicis darbību šīs valsts tiesību jomā, to skaitā Kopienas tiesību jomā, nolūkā saņemt atļauju darboties advokāta profesijā uzņēmējā dalībvalstī, ir atbrīvots no [Padomes] Direktīvas 89/48/EEK [(1988. gada 21. decembris) par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību (OV 1989, L 19, 16. lpp.),] 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā izklāstītajiem nosacījumiem. “Efektīva un regulāra veikšana” nozīmē faktiskisku darbības veikšanu bez jebkādiem pārtraukumiem, izņemot ar ikdienas dzīvi saistītos.

[..]”

Austrijas tiesības

7 Saskaņā ar RAO 2. pantu:

“1) Praktizēšanai advokāta profesijā nepieciešamā prakse jāiegūst juridiska rakstura darbā tiesā, prokuratūrā vai advokātu birojā; to var iegūt arī, darot juridisku darbu notāra birojā, vai, ja darbība ir saistīta ar advokāta darbībām, valsts pārvaldes iestādē, augstskolā vai zvērināta revidenta un nodokļu konsultanta birojā. [...] Prakse advokātu birojā ir atzīstama tikai tad, ja šī darbība ir pamatnodarbošanās un tās veikšanu neietekmē kāda cita profesionāla darbība; [...]

2) Atbilstīgi 1. punktam praksei jāilgst piecus gadus, no kuriem vismaz septiņi mēneši jāpavada tiesā vai prokuratūrā un vismaz trīs gadi – advokātu birojā Austrijā.

3) Kā prakses laikposmu, kas nav obligāti jāveic Austrijas tiesā, prokuratūrā vai advokātu birojā, var ņemt vērā:

[..]

2. tāda paša veida praksi 1. punkta izpratnē ārvalstīs, ja darbība bijusi noderīga advokāta profesijas praktizēšanai;

3. jebkādu citu praktisku juridiska darbību, kas tiek veikta valsts teritorijā vai ārvalstīs, ja šī darbība bijusi noderīga advokāta profesijas praktizēšanai un ir veikta attiecīgi kvalificētas personas vai organizācijas atbildībā.

Advokātu kolēģijas komitejai jāpieņem pamatnostādnes par nosacījumiem un apmēru, kādā tiek ņemta vērā prakse 2. un 3. punkta nozīmē; [...] Pamatnostādnes publicē Advokātu kolēģijas tīmekļvietnē, un tajā tās ir redzamas pastāvīgi.

[..]”

8 Šo noteikumu 15. panta 3. un 4. punktā noteikts:

“3) Ja advokāta pārstāvība lietā nav likumā paredzēta, advokāts var visās tiesās un iestādēs ļaut sevi pārstāvēt jebkuram viņa birojā praksē esošam advokāta palīgam ar aizstāšanas pilnvarām, pats uzņemoties atbildību; tomēr tas, ka advokāta palīgs paraksta dokumentus, kas adresēti tiesām vai iestādēm, ir nelikumīgi.

- 4) Advokātu kolēģijas komitejai ir pienākums izsniegt advokāta palīgam, kurš veic savu praksi advokāta birojā, apliecināšus dokumentus, kas apliecina [...] viņa [ierobežotās] pārstāvības pilnvaras 3. punkta izpratnē.”
- 9 Minēto noteikumu 30. panta 1. punkts formulēts šādi:
- “Lai varētu reģistrēties advokātu palīgu reģistrā, sākot darbu advokātu birojā jāiesniedz paziņojums komitejai kopā ar pierādījumiem par Austrijas pilsonību, Eiropas Savienības dalībvalsts, citas Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu līgumslēdzējas valsts vai Šveices Konfederācijas pilsonību, kā arī pierādījumiem par Austrijas tiesību studiju pabeigšanu [...] Prakses laiks advokāta birojā tiek ņemts vērā tikai no šī paziņojuma saņemšanas dienas.
- [..]”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 10 No 2022. gada janvāra *K. Plavec* bija nodarbināta kā darba ņēmēja advokātu birojā *Jones Day* Frankfurtē pie Mainas (Vācija), kur viņa veica praksi KI birojā, kas ir Austrijas advokāts, kuram šajā birojā ir asociētās personas statuss. Ar 2022. gada 14. janvāra elektroniskā pasta vēstuli atbilstoši [RAO] 15. panta 3. punktam viņa lūdza RAK iekļaut viņu advokātu palīgu reģistrā, kā arī izsniegt leģitimācijas dokumentu, kas apliecina viņas ierobežotās pārstāvības pilnvaras tiesā.
- 11 Pēc RAK pieprasījuma *K. Plavec* 2022. gada 7. marta vēstulē sniedza šādus precizējumus. Viņas dzīvesvieta un pastāvīgā dzīvesvieta bija Frankfurtē pie Mainas, un viņas otrā dzīvesvieta bija Vīnē (Austrija). Viņas darbība esot attiekusies vienīgi uz Austrijas tiesībām. Viņas prakses vadītājs KI, kam vienīgajam bija tiesības sniegt viņai norādījumus par lietām, kuras saistītas ar Austrijas tiesībām, esot sniedzis konsultāciju pakalpojumus par Austrijas tiesībām *Jones Day* biroja Austrijas un ārvalstu klientiem un esot tos pārstāvējis Austrijas iestādēs un tiesās. Tādējādi prakses laikā *K. Plavec* vairākas reizes nedēļā esot sazinājusies ar Austrijas iestādēm un tiesām saistībā ar KI klientu pārstāvību.
- 12 Ar 2022. gada 14. jūnija lēmumu RAK kompetentais dienests saskaņā ar RAO 30. panta 1. punktu kopsakarā ar tā 2. panta 2. punktu, noraidīja *K. Plavec* pieteikumu, pamatojoties uz to, ka viņas prakse netika veikta Austrijā praktizējoša advokāta birojā.
- 13 2022. gada 31. augustā *K. Plavec* pārtrauca darbu *Jones Day* birojā.
- 14 Ar 2022. gada 6. septembra lēmumu RAK padome noraidīja sūdzību par 2022. gada 14. jūnija lēmumu. Šajā 2022. gada 6. septembra lēmumā tostarp minēts, ka KI ir eksaminācijas komisijas loceklis pārbaudījumos advokāta profesijā Austrijā un ka viņš darbojas kā advokāts, kas norikots pārstāvēt individuus Austrijā saskaņā ar tiesiskās palīdzības mehānismu. Šajā ziņā papildus birojā, kas atrodas Frankfurtē pie Mainas, KI ir birojs Vīnē, kurā KI atbilstoši RAO par aizstājēju ir izraudzījies citu Austrijas advokātu. Tādējādi viņš kopš 2016. gada 15. novembra ir pasludināts par prombūtnē esošu ilgstošas uzturēšanās ārvalstīs dēļ.
- 15 *K. Plavec* un KI par 2022. gada 6. septembra nolēmumu ir iesnieguši apelācijas sūdzību *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija), kas ir iesniedzējtiesa, lūdzot atcelt šo lēmumu un uzdot RAK iekļaut *K. Plavec* advokātu palīgu reģistrā attiecībā uz laikposmu no 2022. gada 14. janvāra līdz 31. augustam.

- 16 Iesniedzējtiesa precizē, ka lietas, ko tā izskata, priekšmets attiecas tikai uz jautājumu, vai un – attiecīgā gadījumā – cik ilgi *K. Plavec* bija izpildījusi nosacījumus iekļaušanai advokātu palīgu reģistrā, jo 2022. gada 31. augustā viņa pārtrauca darbu *Jones Day* birojā. Turklāt, tā kā KI nebija personīgas intereses, lai *K. Plavec* ar atpakaļejošu spēku tiktu iekļauta advokātu palīgu reģistrā, iesniedzējtiesa viņas apelācijas sūdzību noraidīja kā nepieņemamu.
- 17 Iesniedzējtiesa norāda, ka no *RAO* 2. panta 2. punkta un 30. panta 1. punkta, skatītiem kopā, izriet, ka no piecu gadu obligātās prakses laikposma, lai kļūtu par advokātu, Austrijas teritorijā jānostrādā vismaz trīs gadi un septiņi mēneši, no kuriem vismaz trīs gadi – advokātu birojā. Šī tiesa norāda, ka tad, ja advokāta palīga darba vieta atrodas ārpus Austrijas, Austrijas kompetentā advokātu kolēģija nevar ierasties birojā, kurā strādā šis advokāta palīgs, lai izpildītu tai likumā noteikto uzdevumu kontrolēt viņu un prakses vadītāju advokātu, kuram ir pienākums nodrošināt pilnīgu advokāta palīga apmācību advokāta profesijā.
- 18 Iesniedzējtiesa uzsver, ka saskaņā ar *RAO* 2. panta 3. punkta 2. apakšpunktu *K. Plavec* prakses daļa, kas veikta pie KI, savukārt var tikt ņemta vērā kā prakses daļa, kura var tikt veikta ārvalstīs.
- 19 Attiecībā uz tajā izskatāmās lietas faktiem iesniedzējtiesa norāda, ka *K. Plavec* prakse netika veikta Austrijā, pat ja viņa strādāja Austrijas Advokātu kolēģijā reģistrēta advokāta vadībā un Austrijas tiesību jomā.
- 20 Iesniedzējtiesa uzskata, ka jautājums ir par to, vai valsts tiesību normas, kurās paredzēts, ka daļai no advokāta profesijas kandidāta praktiskās apmācības laikposma obligāti jānotiek valsts teritorijā, nav saderīgas ar darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, lai gan citu šī laikposma daļu var veikt ārvalstīs.
- 21 Tā uzskata, ka šādas tiesību normas katrā ziņā ir atbilstošas un saskan ar Savienības tiesībās aizsargātajām vērtībām. Šajā ziņā tā it īpaši uzsver, ka Direktīvas 98/5 10. panta 1. punktā, lai advokāta, kas praktizē ar tā mītnes dalībvalsts izsniegtu profesionālo nosaukumu, piekļuvei advokāta profesijai uzņēmējā dalībvalstī ir izvirzīts nosacījums, ka ir pierādīta efektīva un regulāra vismaz trīs gadu darbība šajā pirmajā dalībvalstī. Ja šī prasība par praktisko pieredzi uzņemtajā dalībvalstī ir piemērojama advokātiem, kuriem jau ir kvalifikācija, kas tiem ļauj praktizēt savā izcelsmes dalībvalstī, un kuri tajā jau ir praktizējuši, advokātu palīgu piekļuve advokāta profesijai *a fortiori* varētu tikt pakļauta šādai prasībai.
- 22 Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka tāda darbība, kādu *K. Plavec* veic Frankfurtē pie Mainas, pat ņemot vērā modernos saziņas līdzekļus, nevar būt tik intensīva saziņas ar Austrijas tiesām un iestādēm ziņā kā tā, ko nodrošina apmācība Austrijā praktizējošā advokātu birojā. Nebūtu arī reāli pieņemt, ka *K. Plavec* bija iecerējusi īpaši pārvietoties no Frankfurtes pie Mainas, lai piedalītos tiesas sēdēs Austrijas tiesās un uzklaušanās iestādēs, ņemot vērā, ka leģitimācijas dokuments, ko viņa vēlējās iegūt, piešķir tikai ļoti ierobežotas pārstāvības tiesības, proti, civiltiesiskos strīdos, kas pārsvarā ir *Bezirksgerichte* (pirmās instances tiesas, Austrija) jurisdikcijā. Visbeidzot – *K. Plavec* prakses vadītājs advokāts galvenokārt esot praktizējis Austrijas šķirējtiesas tiesības, bet saskaņā ar *RAO* prakses vadītāju advokātu pienākums ir nodrošināt pilnīgu apmācību advokātu palīgiem.

- 23 Šajos apstākļos *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai LESD 45. pants par darba ņēmēju pārvietošanās brīvību jāinterpretē tādējādi, ka šī tiesību norma nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram kā nosacījums reģistrācijai Austrijas advokātu palīgu reģistrā advokāta palīga prakses daļa (apmācības laiks) obligāti jāiziet kā advokāta palīgam advokātu birojā Austrijā, tātad iekšzemē [..], bet darbība advokātu birojā citā Eiropas Savienības dalībvalstī netiek uzskatīta par pietiekamu šīs prakses daļu (apmācības laiks), pat ja to veic Austrijas advokātu kolēģijā reģistrēta advokāta uzraudzībā Austrijas tiesību jomā?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 24 Ar uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 45. pants jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kurā noteikts, ka noteikta daļa prakses, kura nepieciešama, lai varētu strādāt advokāta profesijā, un kuras laikā advokāta palīgam ir noteiktas pārstāvības pilnvaras šīs dalībvalsts tiesās, jāiziet advokāta birojā šajā dalībvalstī, izslēdzot iespēju, ka to varētu veikt citā dalībvalstī praktizējoša advokāta birojā, lai gan šis advokāts ir reģistrēts pirmās dalībvalsts advokātu kolēģijā un prakses ietvaros veiktās darbības attiecas uz pirmās dalībvalsts tiesībām.
- 25 Šajā ziņā jāatgādina, ka gadījumā, ja nav saskaņoti piekļuves kādai profesijai nosacījumi, dalībvalstīm ir tiesības noteikt, kādas zināšanas un kvalifikācijas vajadzīgas šīs profesijas veikšanai (spriedums, 2020. gada 17. decembris, *Onofrei*, C-218/19, EU:C:2020:1034, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 26 Tā kā piekļuves advokāta profesijai nosacījumi tādai personai, kam nav tiesību praktizēt šajā profesijā nevienā dalībvalstī, pašlaik Savienības līmenī nav harmonizēti, dalībvalstis saglabā kompetenci definēt šos nosacījumus (spriedums, 2020. gada 17. decembris, *Onofrei*, C-218/19, EU:C:2020:1034, 25. punkts).
- 27 No tā izriet, ka Savienības tiesībām nav pretrunā tas, ka dalībvalsts tiesiskajā regulējumā piekļuve advokāta profesijai ir pakļauta nosacījumam par tādu zināšanu un diplomu ieguvu, kas ir tikuši atzīti par nepieciešamiem (spriedums, 2020. gada 17. decembris, *Onofrei*, C-218/19, EU:C:2020:1034, 26. punkts), kas var ietvert prakses laikposma pabeigšanu.
- 28 Tomēr dalībvalstīm sava kompetence šajā jomā jāīsteno, ievērojot LESD paredzētās pamatbrīvības, un šajā ziņā pieņemtās valsts tiesību normas nedrīkst radīt nepamatotus šķēršļus tostarp LESD 45. pantā garantēto pamatbrīvību faktiskai īstenošanai (spriedums, 2020. gada 17. decembris, *Onofrei*, C-218/19, EU:C:2020:1034, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 29 Jāuzskata, ka tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais ietilpst LESD 45. panta piemērošanas jomā, pat ja tas reglamentē praksi, kas ir daļa no apmācības, kura ļauj strādāt advokāta profesijā, ja attiecīgie juristi praktizanta darbību veic kā darbinieki, kuri saņem atalgojumu (pēc analogijas skat. spriedumu, 2003. gada 13. novembris, *Morgenbesser*, C-313/01, EU:C:2003:612, 60. punkts). Šajā gadījumā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka *K. Plavec* prakses laikā *Jones Day* birojā saņēma atalgojumu.

30. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru visu LESD noteikumu par personu brīvu pārvietošanos, tostarp LESD 45. panta, mērķis ir atvieglot Savienības pilsoņiem jebkāda veida profesionālās darbības veikšanu Savienības teritorijā un tie nepieļauj pasākumus, kas var būt nelabvēlīgi šiem pilsoņiem, ja tie vēlas veikt saimniecisku darbību citas dalībvalsts teritorijā (spriedums, 2023. gada 16. novembris, Komisija/Nīderlande (Pensijas tiesību vērtības pārņemšana), C-459/22, EU:C:2023:878, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).
31. Tādējādi no judikatūras izriet, ka valsts tiesību normas, kas kavē vai attur kādas dalībvalsts pilsoni atstāt savu izcelsmes valsti, lai īstenotu savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, ir šīs brīvības ierobežojums, pat ja tās ir piemērojamas neatkarīgi no attiecīgā darba ņēmēja pilsonības (spriedums, 2019. gada 11. jūlijs, A, C-716/17, EU:C:2019:598, 17. punkts un tajā minētā judikatūra).
32. Turklāt Tiesa jau ir nospriedusi, ka LESD 45. pantam principā ir pretrunā valsts pasākums attiecībā uz nosacījumiem tādas profesionālās pieredzes ņemšanai vērā, lai atļautu piekļuvi advokāta profesijai, kura iegūta nevis dalībvalstī, kas izdevusi šādu pasākumu, bet citā dalībvalstī, un tas var traucēt vai padarīt mazāk pievilcīgu LESD garantēto pamatbrīvību īstenošanu Savienības pilsoņiem, tostarp minētā pasākuma izdevējas dalībvalsts pilsoņiem (spriedums, 2020. gada 17. decembris, *Onofrei*, C-218/19, EU:C:2020:1034, 30. punkts). Tas pats attiecas uz valsts tiesisko regulējumu, kurā izslēgts, ka tiek ņemta vērā profesionālā pieredze, kas iegūta noteiktā daļā prakses, kura nepieciešama, lai varētu strādāt advokāta profesijā, pamatojoties tikai uz to, ka šī prakses daļa tiek veikta advokāta birojā citā dalībvalstī.
33. No tā izriet, ka tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums kā pamatlīnētā aplūkotais, kurā noteikts, ka noteikta daļa prakses, kas nepieciešama, lai varētu strādāt advokāta profesijā, jāveic advokāta, kurš praktizē šajā dalībvalstī, birojā, uzskatāms par LESD 45. pantā garantētās pārvietošanās brīvības ierobežojumu, jo tas var apgrūtināt vai padarīt mazāk pievilcīgu pārvietošanās brīvības īstenošanu, ierobežojot šo pilsoņu iespēju veikt savu profesionālo darbību advokāta palīga statusā advokāta birojā citā dalībvalstī.
34. Pretēji tam, ko savos rakstveida apsvērumos apgalvo Austrijas valdība, šo konstatējumu neatspēko tas, ka saskaņā ar šo tiesisko regulējumu vairāku mēnešu prakse ārvalstīs var tikt atzīta par citu prakses daļu. Proti, tā kā tiek uzskatīts, ka trīs gadus ilga prakse advokāta birojā, kam atbilst daļa no pamatlīnētā aplūkotās prakses, obligāti jānostrādā advokāta birojā Austrijā, minētais tiesiskais regulējums liedz juristiem, kuri vēlas strādāt advokāta profesijā, šajā prakses pēdējā daļā atsaukties uz LESD 45. pantā garantētajām tiesībām uz brīvu pārvietošanos.
35. Šāds pārvietošanās brīvības ierobežojums var tikt pieļauts vienīgi ar nosacījumu, ka, pirmkārt, tas ir attaisnojams ar kādu primāru vispārējo interešu apsvērumu, un, otrkārt, ka tas atbilst samērīguma principam – tas nozīmētu, ka ar to ir iespējams saskanīgi un sistemātiski nodrošināt izvirzītā mērķa īstenošanu, un ka tas nepārsniedz to, kas nepieciešams šī mērķa sasniegšanai (spriedums, 2020. gada 17. decembris, *Onofrei*, C-218/19, EU:C:2020:1034, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).
36. Iesniedzējtiesa būtībā norāda, ka pamatlīnētā aplūkotā tiesiskā regulējuma mērķis ir aizsargāt juridisko pakalpojumu saņēmējus un nodrošināt pareizu tiesvedību. Šie mērķi ir to mērķu vidū, kurus var uzskatīt par primāriem vispārējo interešu apsvērumiem, kas var attaisnot darba ņēmēju brīvas pārvietošanās ierobežojumus (spriedums, 2020. gada 17. decembris, *Onofrei*, C-218/19, EU:C:2020:1034, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 37 Turklāt dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru reģistrēšanās advokātu palīgu reģistrā ir pakļauta nosacījumam, ka daļa prakses tiek veikta šajā dalībvalstī praktizējoša advokāta birojā, pats par sevi nešķiet nepiemērots, lai nodrošinātu minēto mērķu sasniegšanu.
- 38 Pirmkārt, šāds tiesiskais regulējums var palīdzēt nodrošināt, ka jurists, kurš vēlas kļūt par advokātu dalībvalstī, pirms viņš var strādāt šajā profesijā, iegūst faktisku pieredzi tiesību praksē šajā dalībvalstī, kā arī attiecībā uz noteikumiem, kas saistoši advokātiem, un paražām, kuras regulē viņu attiecības ar minētās dalībvalsts tiesām un iestādēm. Otrkārt, tādējādi kompetentās iestādes parasti varēs viegli pārbaudīt šādas prakses norises apstākļus un it īpaši šīs prakses satura atbilstību prasībām, kas izriet no valsts tiesībām. It īpaši tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, kā to norāda iesniedzējtiesa, ļauj kompetentajai Austrijas advokātu kolēģijai, pildot likumā noteikto advokāta palīga un prakses vadītāja advokāta kontroli, piekļūt viņa birojā, lai nodrošinātu, ka advokāta palīga apmācība atbilst advokāta profesijas praktizēšanas prasībām.
- 39 Tomēr jākonstatē, ka, tā kā tā mērķis, kā izriet no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, ir nodrošināt, lai advokāts iegūtu pietiekamu pieredzi valsts tiesību praksē un saziņā ar Austrijas iestādēm un tiesām, lai garantētu pamatlietā aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā izvirzīto juridisko pakalpojumu saņēmēju aizsardzības un pareizas tiesvedības mērķu sasniegšanu, nosacījums, saskaņā ar kuru juristam noteikta prakses daļa jāveic advokāta birojā attiecīgajā dalībvalstī, pārsniedz to, kas nepieciešams šo mērķu sasniegšanai.
- 40 Tas, ka juristi veic praksi advokāta birojā, kas reģistrēts Austrijas Advokātu kolēģijā, bet praktizē citā dalībvalstī, ar prasību kompetentajām valsts iestādēm pierādīt, ka šī prakse var sniegt piekļuvi tādai pieredzei, kas ir līdzvērtīga tai, ko sniedz prakse advokāta birojā Austrijā, ir pasākums, kas ļauj sasniegt tāda tiesiskā regulējuma kā pamatlietā mērķus, un tas šķiet mazāk ierobežojoši nekā ar šo tiesisko regulējumu noteiktais ierobežojums.
- 41 Šajā ziņā jānorāda, pirmām kārtām, ka nevar vispārīgi pieņemt, ka jurists, kas veic praksi pie advokāta, kurš reģistrēts Austrijas zvērinātu advokātu kolēģijā, bet praktizē citā dalībvalstī, nevarētu nedz saņemt atbilstošu apmācību, nedz iegūt pietiekamu pieredzi attiecībā uz Austrijas tiesību praksi, kas būtu līdzvērtīga tai, kādu iegūtu jurists, kurš veic praksi Austrijā. Šādos apstākļos pienākums sniegt pietiekamus pierādījumus, ka šādas prakses laikā faktiski veiktās darbības var sniegt līdzvērtīgu apmācību un pieredzi tai, ko sniedz prakse advokāta birojā Austrijā, šķiet, var nodrošināt, ka šīs prakses mērķi faktiski tiek sasniegti.
- 42 Otrām kārtām, tādā tiesiskā regulējumā, kāds minēts šī sprieduma 40. punktā, kompetentās iestādes var veikt efektīvas pārbaudes attiecībā uz prakses laikposma norises apstākļiem.
- 43 Vispirms, ja tās to uzskata par lietderīgu, ņemot vērā to rīcībā esošo informāciju, tās var uzaicināt advokātu palīgu un viņa prakses vadītāju, lai saņemtu paskaidrojumus par prakses norisi, vajadzības gadījumā izdodot rīkojumu par šīs prakses laika pārtraukšanu vai atsakoties to ņemt vērā gadījumā, ja tiek atteikts atbildēt uz šo uzaicinājumu. Turklāt no *RAK* paziņojumiem tiesas sēdē, kas notika Tiesā, izriet, ka tās izdara šādus uzaicinājumus, ja pastāv pamatotas šaubas, vai īpašos gadījumos ir ievērotas advokāta palīga apmācību attiecībā uz advokāta profesijas praktizēšanu prasības.

- 44 Turpinājumā, ņemot vērā, ka iesniedzējtiesas norādītajā gadījumā gan advokāta palīgs, gan prakses vadītājs ir reģistrēti tās dalībvalsts advokātu kolēģijā, uz kuru attiecas apmācība advokāta profesijā, profesionālās iestādes parasti ir kompetentas viņiem piemērot disciplinārsodus, ja viņi mēģina maldināt kompetentās iestādes attiecībā uz prakses saturu vai neievērot kontroles pasākumus, kas ieviesti, lai nodrošinātu pienācīgu šīs prakses norisi.
- 45 Visbeidzot, lai gan ir taisnība, ka tādā tiesiskā regulējumā kā šī sprieduma 40. punktā minētais kompetentās iestādes ne vienmēr var piekļūt prakses vadītāja birojam kontroles nolūkos, šādu piekļuvi nevar uzskatīt par nepieciešamu, lai sasniegtu pamatlietā aplūkotā tiesiskā regulējuma mērķus. Turklāt no *RAK* tiesas sēdē sniegtās informācijas izriet, ka praksē tas ir izmantojis mazāk ierobežojošus kontroles pasākumus nekā pārbaudes uz vietas advokātu birojos, lai pārbaudītu, vai prakses mērķi ir sasniegti.
- 46 Apstākļi, ka Austrijas tiesībās advokāta palīgam pēc 18 mēnešu ilgas prakses advokāta birojā Austrijā ir ļoti plašas pilnvaras pārstāvēt advokātu, nevar atspēkot iepriekš minēto, jo, piemērojot tādu tiesisko regulējumu, kāds minēts šī sprieduma 40. punktā, pieredze, ko jurists iegūtu pēc šī prakses laika advokāta birojā citā dalībvalstī, esot līdzvērtīga pieredzei, ko šī paša perioda beigās ieguvis advokāta palīgs, kurš veic savu praksi advokāta birojā Austrijā.
- 47 Turklāt, tā kā iesniedzējtiesa uzskata, ka pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums ir balstīts uz loģiku, kas salīdzināma ar Direktīvas 98/5 10. panta 1. punktā ietvertu loģiku, jākonstatē, ka Savienības likumdevēja šīs direktīvas pieņemšanas laikā izdarītā izvēle attiecībā uz pasākumiem, ko dalībvalstis ir tiesīgas noteikt advokātiem, kuri profesionālo kvalifikāciju ieguvuši citā dalībvalstī un kuri vēlas praktizēt to teritorijā, nevar ierobežot LESD normu piemērošanu tikai attiecībā uz situāciju, kas neietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā.
- 48 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu jāatbild, ka LESD 45. pants jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kurā noteikts, ka noteikta daļa prakses, kura nepieciešama, lai strādātu advokāta profesijā, un kuras laikā advokāta palīgam ir noteiktas pārstāvības pilnvaras šīs dalībvalsts tiesās, jāiziet šajā dalībvalstī praktizējoša advokāta birojā, izslēdzot iespēju, ka to varētu veikt advokāta birojā citā dalībvalstī, lai gan šis advokāts ir reģistrēts pirmās dalībvalsts advokātu kolēģijā un prakses ietvaros veiktās darbības attiecas uz pirmās dalībvalsts tiesībām, un turklāt neatļaujot attiecīgajiem juristiem minēto prakses daļu veikt citā dalībvalstī, ar nosacījumu, ka viņi kompetentajām valsts iestādēm pierāda, ka šī prakse var sniegt viņiem apmācību un pieredzi, kas ir līdzvērtīga tai, ko sniedz prakse advokāta birojā pirmajā dalībvalstī.

Tiesāšanās izdevumi

- 49 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

LESD 45. pants jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kurā noteikts, ka noteikta daļa prakses, kura nepieciešama, lai strādātu advokāta profesijā, un kuras laikā advokāta palīgam ir noteiktas pārstāvības pilnvaras šīs dalībvalsts tiesās, jāiziet šajā dalībvalstī praktizējoša advokāta birojā, izslēdzot iespēju, ka to varētu

veikt advokāta birojā citā dalībvalstī, lai gan šis advokāts ir reģistrēts pirmās dalībvalsts advokātu kolēģijā un prakses ietvaros veiktās darbības attiecas uz pirmās dalībvalsts tiesībām, un turklāt neatļaujot attiecīgajiem juristiem minēto prakses daļu veikt citā dalībvalstī, ar nosacījumu, ka viņi kompetentajām valsts iestādēm pierāda, ka šī prakse var sniegt viņiem apmācību un pieredzi, kas ir līdzvērtīga tai, ko sniedz prakse advokāta birojā pirmajā dalībvalstī.

[Paraksti]